

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde samt instrumentet for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område

(COM(2018) 460 final — 2018/0243 (COD))

(2019/C 110/29)

Ordfører: **Cristian PÎRVULESCU**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 2.7.2018 Kommissionen, 12.7.2018 Rådet for Den Europæiske Union, 18.7.2018
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde Artikel 206 i Euratom-traktaten
Kompetence	Sektionen for Eksterne Forbindelser
Vedtaget i sektionen	23.11.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	12.12.2018
Plenarforsamling nr.	539
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	176/0/1

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde

1.1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) støtter forslaget overordnede og specifikke mål og finder bestræbelserne på at strømline de instrumenter, der anvendes for nabo- og tredjelande, ønskværdige og nyttige. EU skal udvikle konstruktive, realistiske og pragmatiske forbindelser med nabo- og tredjelandene, hvori værdier spiller en central rolle.

1.1.2. Udvalget noterer sig den beslutsomhed, som Kommissionen, de øvrige EU-institutioner og medlemsstaterne tydeligt udviser i forslaget med hensyn til at støtte udviklingen af metoder til beskyttelse af civilsamfundet, demokratiet og menneskerettighederne. Det nye konsoliderede instrument bør i alle faser, lige fra planlægningen til overvågningen og evalueringen, sigte mod at fremme EU's værdier, herunder retsstatsprincippet, integritet, pluralisme, demokrati og beskyttelse af menneskerettighederne. I den sammenhæng opfordrer udvalget Kommissionen til at afsætte betydeligt flere midler til menneskerettigheder og demokrati samt civilsamfundets tematiske programmer.

1.1.3. EØSU støtter målet for instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde, nemlig at opretholde og fremme Unionens værdier og interesser på verdensplan med henblik på forfølgelsen af dens mål og principper for dens optræden udadtil. Af meddelelsen fremgår det desuden, at der i forbindelse med gennemførelsen af denne forordning vil blive sikret sammenhæng med andre områder af Unionens optræden udadtil og andre relevante EU-politikker i tråd med dagsordenen for bæredygtig udvikling frem til 2030 (2030-dagsordenen). Der vil således blive taget højde for virkningen af alle politikker for bæredygtig udvikling på alle planer — nationalt, inden for EU, i andre lande og globalt.

1.1.4. Udvalget benytter sig af denne lejlighed til at minde EU om, at der med 2030-dagsordenen tilstræbes en verden, hvor alle lande, uanset deres respektive udviklingsniveau og kapacitet, får gavn af vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, social udvikling, herunder anstændigt arbejde til alle, og miljøbeskyttelse. En verden hvor demokrati, god regeringsførelse og retsstatsprincippet samt et gunstigt miljø på nationalt og internationalt plan er væsentlige forudsætninger for en bæredygtig udvikling.

1.1.5. At støtte 2030-dagsordenens handlingsplan for mennesker, Jorden og velstand er et stort ansvar, som kræver et øget fokus på støtteinstrumenterne og på, hvordan disse tilrettelægges og forankres i en vanskelig verdenspolitisk situation. Strømning og samling af de anvendte instrumenter er et vigtigt skridt hen imod effektive, prioritetsbaserede foranstaltninger til opnåelse af de foreslåede mål. EU er ofte i stand til gennem resolut handling at støtte de mest udsatte grupper og personer. Dette ansvar skal opretholdes og løftes på behørig vis.

1.1.6. Nabo- og tredjelande står over for en række store, forskelligartede og overlappende problemer. I det nuværende globale klima, hvor reformer til fremme af demokratisering, politisk stabilisering og økonomisk udvikling ser ud til at være gået i stå, er EU nødt til at øge indsatsen og ikke opgive dem. EU bør opretholde løbende kontakt med nabo- og tredjelandes regeringer for at motivere og tilskynde dem til ansvarligt samarbejde. EU's partnerskabsbaserede forbindelser med disse stater bør være solide, bestemte og fast målrettet mod at forbedre levevilkårene for deres befolkninger.

1.1.7. EØSU går ind for, at EU anlægger en proaktiv tilgang frem til 2030 for at støtte udryddelsen af fattigdom og sult, bekæmpe uligheder i og mellem lande, skabe fredelige, retfærdige og inkluderende samfund, beskytte menneskerettigheder, fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, styrke kvinders og pigers indflydelse og stilling samt sikre en varig beskyttelse af Jorden og dens naturressourcer.

1.1.8. Udvalget bifalder udspillet i forslaget om at mindske den administrative byrde for EU-institutionerne og medlemsstaterne og fokusere mere på de politiske mål og engagementet over for eksterne partnere. EØSU bifalder og bakker op om de betydelige fremskridt, som fremlægges i forslaget: mere forenkling og fleksibilitet og bedre overvågning af resultater.

1.1.9. Udvalget ser positivt på, at Europa-Parlamentet vil få udvidede budget- og kontrolbeføjelser som følge af medtagelsen af de aktiviteter, som i dag finansieres via Den Europæiske Udviklingsfond (EUF), i EU's budget.

1.1.10. EØSU opfordrer Kommissionen til at bygge videre på de positive resultater og fremskridt, som er blevet nået med tidligere instrumenter. Således blev alle økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder anerkendt og den sociale dialog fremmet inden for rammerne af instrumentet for demokrati og menneskerettigheder⁽¹⁾. De civilsamfundsorganisationer, der kæmper for frihed, demokrati, menneskerettigheder og retfærdige valgprocesser, fik støtte på trods af visse regeringers fjendtlige indstilling til dem. Denne forpligtelse bør opretholdes og fremmes.

1.1.11. EØSU fremhæver betydningen af demokratiske processer og afholdelsen af valg i nabo- og tredjelande og opfordrer Kommissionen til at prioritere udviklingen af stærke og uafhængige valginstitutioner højt. EU-institutionerne skal arbejde tæt sammen med Venedigkommissionen, Europarådet, OSCE og netværk af valgekspertter for at underbygge den meget vigtige støtte til retfærdige og robuste valgprocesser.

1.1.12. Udvalget opfordrer medlemsstaterne til at samarbejde fuldt ud — i kraft af deres langvarige forbindelser med nabo- og tredjelande — for at forbedre instrumentets resultater.

1.1.13. EØSU støtter de fremsatte anbefalinger i Regionsudvalgets udtalelse og opfordrer desuden Kommissionen til i alle tilfælde at sikre, at de relevante interessenter, herunder lokale og regionale myndigheder, bliver behørigt hørt og har rettidig adgang til relevante oplysninger, så de kan spille en betydelig rolle ved udformningen, gennemførelsen og den hermed forbundne overvågning af programmerne. Udvalget fremhæver derudover, at demokrati på subnationalt niveau bør indgå i grundprincipperne, da det lokale og regionale niveau er der, hvor borgerne oplever demokratiet mest direkte.

1.2. Instrumentet for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område

1.2.1. Med hensyn til det europæiske instrument for nuklear sikkerhed stod det efter atomkatastrofen i Fukushima klart, at de problemer og risici, der er forbundet med anvendelsen af atomenergi, er globale. Desværre beskæftiger forslaget sig ikke på strategisk og politisk plan med borgernes, civilsamfundets og erhvervslivets legitime krav om langsigtet planlægning af atomenergi.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR), ordfører: Giuseppe Iuliano (EUT C 182 af 4.8.2009, s. 13); EØSU's udtalelse om EU's instrument for udviklingssamarbejde: det organiserede civilsamfunds og arbejdsmarkedsparternes rolle, ordfører: Giuseppe Iuliano (EUT C 44 af 11.2.2011, s. 123).

1.2.2. Udvalget glæder sig over, at Kommissionen har til hensigt at medtage foranstaltninger på det nukleare område, der er i overensstemmelse med politikken for udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde om sundhed, landbrug, industri og sociale projekter, som har til formål at håndtere følgevirkningerne af en eventuel atomulykke. Det er dog ikke klart, hvordan denne hensigt skal gennemføres i praksis med det tilgængelige budget og de nuværende institutionelle rammer.

1.2.3. Den Internationale Atomenergiorganisation spiller en central rolle og bør tage ansvar for at sikre gennemsigtighed og tidlig varsling i forbindelse med udviklingen af nye atomkraftværker i hele verden. EU bør samarbejde fuldt ud med de internationale institutioner om at fremme nuklear sikkerhed.

1.2.4. Det er nødvendigt med en fornyet indsats for at sikre, at eksisterende og planlagte anlæg i det europæiske nærrområde opererer med høje standarder for gennemsigtighed og sikkerhed. EØSU opfordrer indtrængende alle medlemsstater til at støtte dette mål og gøre nuklear sikkerhed til et centralt mål i de bilaterale og multilaterale forbindelser med partnerlandene.

1.2.5. I betragtning af de store globale udfordringer forbundet med atomenergi og de mange atomkraftværker i det europæiske nærrområde anser udvalget den planlagte finansieringsramme på 300 mio. EUR i løbende priser til gennemførelse af denne forordning for perioden 2021-2027 for at være aldeles utilstrækkelig.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Baggrund for forslaget — instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde

2.1.1. I meddelelsen fastlægges de vigtigste prioriteter og den overordnede budgetramme for EU's programmer vedrørende foranstaltninger udadtil under udgiftsområdet »Naboområder og verden«, herunder oprettelsen af instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde.

2.1.2. Ved hjælp af dette forslag vil EU fortsat kunne spille en aktiv rolle i forbindelse med fremme af bl.a. menneskerettigheder, velstand, stabilisering, udvikling, sikkerhed, bekæmpelse af de underliggende årsager til irregulær migration, handel, bekæmpelse af klimaforandringer og miljøbeskyttelse. Forslaget vil kunne gøre dette på en mere fyldestgørende måde, samtidig med at der vil blive større fleksibilitet til at flytte ressourcerne derhen, hvor der er behov for dem, i takt med at den internationale situation ændrer sig.

2.1.3. Forslaget skaber en gunstig ramme for gennemførelsen af politikkerne for foranstaltninger udadtil og opfyldelsen af internationale forpligtelser. De internationale forpligtelser omfatter 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, Parisaftalen om klimaændringer, Addis Abeba-handlingsplanen, Sendairammen for katastrofeforebyggelse (2015-2030) og FN's Sikkerhedsråds resolution 2282 (2016) om bevarelse af fred. I EU omfatter den politiske ramme traktatens bestemmelser om forbindelser udadtil, som er yderligere specificeret i EU's globale strategi for udenrigs- og sikkerhedspolitikken, den nye europæiske konsensus om udvikling, det fornyede partnerskab mellem EU og Afrika og den reviderede europæiske naboskabspolitik og andre politikdokumenter. Forordningen vil også udgøre rammen for gennemførelsen af det partnerskab, der skal følge efter den gældende Cotonouaftale, som fastlægger en associering og et partnerskab mellem medlemmerne af gruppen af stater i Afrika, Vestindien og Stillehavet og den Europæiske Union og dens medlemsstater.

2.1.4. I konsekvensanalysen blev det konkluderet, at de fleste instrumenter, bortset fra dem, der er af en meget specifik karakter, såsom humanitær bistand med sit neutralitetsprincip, kan samles i ét instrument, nemlig den fælles gennemførelsesforordning, instrumentet til finansiering af udviklingssamarbejde, EUF, Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling, det eksterne lånemandat, det europæiske naboskabsinstrument, det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder, garantifonden, instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, samt partnerskabsinstrumentet. De instrumenter, der skal forblive adskilt, er instrumentet til førtiltrædelsesbistand, humanitær bistand, budgettet for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, oversøiske lande og territorier, herunder Grønland, EU-civilbeskyttelsesmekanismen, ordningen for EU-bistandsfrivillige, støtte til det tyrkisk-cypriotiske samfund, nødhjælpsreserven og den nye europæiske fredsfacilitet.

2.1.5. Ved at samle en række instrumenter i ét bredtfaavnende instrument opstår der mulighed for at rationalisere forvaltnings- og overvågningssystemerne og dermed mindske den administrative byrde for EU-institutionerne og medlemsstaterne. Drøftelserne vil handle mere om politiske mål og samarbejde med eksterne partnere end om de forskellige programmeringsprocedurer. Derudover skal foranstaltninger, der modtager kumuleret finansiering fra forskellige EU-programmer, kun revideres én gang, idet alle involverede programmer og de respektive regler herfor vil være omfattet.

2.1.6. Forenkling medfører ikke mindre kontrol eller ansvarlighed. Den interinstitutionelle balance vil blive opretholdt fuldt ud. Europa-Parlamentet får snarere større budget- og kontrolbeføjelser, idet de foranstaltninger, som i dag finansieres via EUF, vil blive indarbejdet i EU-budgettet.

2.1.7. Finansieringsrammen skal bevilges som følger:

a) 68 000 mio. EUR til geografiske programmer:

- til EU's naboområder mindst 22 000 mio. EUR
- til Afrika syd for Sahara mindst 32 000 mio. EUR
- til Asien og Stillehavet 10 000 mio. EUR
- til Nord-, Syd- og Mellemamerika og Vestindien 4 000 mio. EUR

b) 7 000 mio. EUR til tematiske programmer:

- til menneskerettigheder og demokrati 1 500 mio. EUR
- til civilsamfundsorganisationer 1 500 mio. EUR
- til stabilitet og fred 1 000 mio. EUR
- til globale udfordringer 3 000 mio. EUR

c) 4 000 mio. EUR til foranstaltninger til hurtig reaktion.

2.1.8. Stødpuden til nye udfordringer og prioriteter på 10 200 mio. EUR vil øge de beløb, der er omhandlet i artikel 6, stk. 2, i henhold til artikel 15.

2.1.9. Ved tildelingen af midler prioriteres først og fremmest de lande, der er i størst nød, navnlig de mindst udviklede lande, lavindkomstlandene, lande, som er i eller har været i krise eller befinder sig i en skrøbelig og udsat situation, herunder små udviklingsøstater.

2.1.10. Programmerne for stabilitet og fred og for menneskerettigheder og demokrati samt foranstaltningerne til hurtig reaktion kan benyttes af enheder fra alle lande, fordi det er i EU's interesse i at få flest mulige tilbud i lyset af foranstaltningernes verdensomspændende anvendelsesområde, de vanskelige forhold, som bistanden ydes under, og nødvendigheden af at handle hurtigt. Internationale organisationer kan også deltage.

2.1.11. Den nye europæiske konsensus om udvikling (i det følgende kaldet »konsensus«), der blev undertegnet den 7. juni 2017, udstikker rammerne for EU og dens medlemsstaters fælles tilgang til udviklingssamarbejde med henblik på at gennemføre 2030-dagsordenen og Addis Abeba-handlingsplanen. Udryddelse af fattigdom, bekæmpelse af forskelsbehandling og ulighed, sikring af, at ingen lades i stikken, og øget modstandskraft er kernen i politikken for udviklingssamarbejdet.

2.1.12. Som fastlagt i konsensusen forventes foranstaltninger i henhold til denne forordning navnlig at bidrage til, at 20 % af den officielle udviklingsbistand, som finansieres via denne forordning, går til social inklusion og menneskelig udvikling, herunder ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders stilling.

2.1.13. For at sikre, at ressourcerne ydes, hvor behovet er størst, især til de mindst udviklede lande og de lande, der befinder sig i en skrøbelig situation eller konflikt, bør forordningen bidrage til det kollektive mål om at nå op på 0,20 % af EU's bruttonationalindkomst til de mindst udviklede lande i tidsrammen for 2030-dagsordenen.

2.1.14. Forordningen bør afspejle behovet for at fokusere på strategiske prioriteter, ikke kun geografisk, nemlig EU's nabolande samt Afrika og lande, der befinder sig i en skrøbelig situation og har størst behov, men også tematisk med hensyn til sikkerhed, migration, klimaforandringer og menneskerettigheder.

2.1.15. Den europæiske naboskabspolitik, som blev revideret i 2015, har som mål at stabilisere nabolandene og styrke modstandskraften, især ved at skabe balance mellem de tre dimensioner for bæredygtig udvikling, nemlig den økonomiske, sociale og miljømæssige dimension. For at nå dette mål fokuseres der i den reviderede europæiske naboskabspolitik på fire prioriterede områder, nemlig god regeringsførelse, demokrati, retssikkerhed og menneskerettigheder med særligt fokus på øget samarbejde med civilsamfundet, økonomisk udvikling, sikkerhed samt migration og mobilitet, herunder håndtering af de grundlæggende årsager til irregulær migration og tvangsfordrivelse.

2.1.16. Selv om demokrati og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders stilling, skal afspejles generelt i gennemførelsen af forordningen, bør den EU-bistand, der ydes til menneskerettigheder, demokrati og civilsamfundsorganisationer som led i de tematiske programmer, have en specifik komplementær og supplerende rolle, dels på grund af sin globale karakter, dels fordi indsatsen ikke er afhængig af samtykke fra de pågældende tredjelandes regeringer og andre offentlige myndigheder.

2.1.17. Civilsamfundsorganisationer bør omfatte en bred vifte af aktører med forskellige roller og opgaver, hvilket omfatter alle ikke-statslige, upartiske og ikke-voldelige nonprofitorganisationer, der samler folk om fælles mål og idealer, hvad enten de måtte være politiske, kulturelle, sociale eller økonomiske. De kan arbejde på lokalt, nationalt, regionalt eller internationalt plan, findes i byerne eller på landet og være formelle eller uformelle.

2.1.18. Denne forordning bør sammen med EU's migrationspolitik gøre det muligt for EU at reagere på udfordringer, behov og muligheder i forbindelse med migration i komplementaritet med EU's migrationspolitik og forpligtelser i henhold til 2030-dagsordenen. Med denne forpligtelse (delmål 10.7) anerkendes migranternes positive bidrag til inkluderende vækst og bæredygtig udvikling, og at international migration er en flerdimensionel virkelighed af stor betydning for udviklingen i oprindelses-, transit- og bestemmelseslandene, og som kræver sammenhængende og omfattende tiltag. Forpligtelsen omfatter samarbejde på internationalt plan om at sikre en sikker, ordentlig og regulær migration med fuld respekt for menneskerettigheder og en human behandling af migranter, uanset deres migrantstatus, samt af flygtninge og fordrevne personer. Et sådant samarbejde skal desuden styrke modstandskraften i de lokalsamfund, der modtager flygtninge.

2.2. Særlige bemærkninger

2.2.1. Målene for bæredygtig udvikling er et godt udgangspunkt for at sikre sammenhæng mellem interne og eksterne politikker, og udvalget finder det vigtigt at fokusere på delmål 16.3, 16.6 og 16.7 om fremme af demokrati, retsstatsprincippet, gennemsigtige institutioner samt deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser for at samle indsatsen og målrette dem strategisk.

2.2.2. Fordelen ved det nye instrument er, at det fremmer sammenhængen mellem de eksterne foranstaltninger. Denne sammenhæng bør fremmes både gennem EU's måde at forvalte instrumentet på og i nabo- og tredjelandene. De centrale og lokale forvaltninger i disse lande er ikke rustet lige godt til at koordinere og implementere programmerne. Der bør indføres regler for koordineringen af de forskellige aktiviteter på regeringsniveau i de enkelte lande med hjælp fra EU og med civilsamfundets og sociale aktørers støtte og deltagelse.

2.2.3. Udfordringerne og behovene i partnerlandene gør det nødvendigt med stærkere planlægningsprocesser for hvert land. Dette anerkendes i 2030-dagsordenens midler til implementering og i mål nr. 17, hvori det hedder, at eftersom den nye dagsorden er omfattende og ambitiøs, forudsætter dens gennemførelse et styrket globalt partnerskab. Dette partnerskab vil arbejde i en ånd af global solidaritet. Det vil fremme et intensivt globalt engagement til støtte for opnåelsen af samtlige mål, samle regeringer, den private sektor, civilsamfundet og andre aktører samt mobilisere alle tilgængelige ressourcer.

2.2.4. Udvalget mener, at der bør indføres en sådan proces, og at den skal munde ud i udarbejdelsen af en integreret plan for hvert land, som vil være betinget af politisk konsensus og blive behandlet som en prioritet på administrativt niveau. Denne plan vil i praksis skabe synergier og komplementaritet og bidrage til at kortlægge foranstaltninger og virkningen af EU-støtte i partnerlandene.

2.2.5. EØSU mener, at bestræbelserne på at forenkle de administrative og finansielle procedurer skal have prioritet for at gøre det langt nemmere for civilsamfundsorganisationer og lokale myndigheder at få adgang til finansiell støtte fra EU.

2.2.6. Udvalget er enig i, at det beløb, der afsættes til foranstaltninger udadtil, ikke bør være mindre end summen af EUF og de øvrige instrumenter til ekstern finansiering tilsammen. Desuden bakker udvalget op om at overføre fleksibiliteten i EUF til EU's budget.

2.2.7. EØSU fremhæver betydningen af mål nr. 16, især forvaltningsstrukturen for det nye instrument, og af de beslutningsprocesser, som indgår heri. Som repræsentant for EU's organiserede civilsamfund, og med ekspertise i og forbindelser til mange nabo- og tredjelande, tilbyder udvalget at spille en rolle i dette instrument i alle faser af dets foranstaltninger og projekter.

2.2.8. Udvalget håber, at erstatningen af det nuværende europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder, som støtter mål nr. 16 og navnlig indsatsen for menneskerettigheder, grundlæggende frihedsrettigheder og demokrati i tredjelande, på ingen måde vil påvirke disse foranstaltningers rækkevidde og struktur, men snarere vil styrke dem.

2.2.9. Udvalget er klar over, at der er akut behov for handling på nationalt og internationalt plan for at bekæmpe klimaforandringer og støtter EU's mål om at øremærke mindst 25 % af sit budget til dette formål.

2.2.10. EØSU ønsker på ny at gøre opmærksom på, at der ifølge 2030-dagsordenen skal være indbyrdes sammenhæng mellem målene, og at de skal have en integreret karakter, hvilket har afgørende betydning for at kunne sikre, at dagsordenens mål nås. Udvalget anbefaler at oprette tværgående programmer, som skal dække flere relevante indsatsområder og skabe håndgribelige resultater i de enkelte tredjelande. Eksempelvis påvirkes landbrugsaktiviteterne i Afrika syd for Sahara negativt af klimaforandringer. Når det ikke er muligt at dyrke jorden, brydes lokalsamfund op, hvilket i høj grad er en medvirkende årsag til migrationen til Europa. I praksis kan disse mennesker betragtes som »klimaflygtninge«, hvilket kræver et komplekst svar, eftersom det her primært handler om at bremse ørkendannelsen og implementere støtteprogrammer til fordel for såvel dem, der er i farezonen, og dem, som har valgt at migrere.

2.2.11. De tredjelande, der er oprindelseslande for migranter og flygtninge, skal have hjælp til at forbedre deres kapacitet og økonomiske infrastruktur og til at håndtere deres største udfordringer, nemlig de økonomiske, politiske, sociale og miljømæssige udfordringer. Instrumentet skal tage fat på de underliggende årsager til migration, særligt når det gælder flygtninge, og anvende de eksisterende ressourcer strategisk til at fremme fred, stabilitet, demokrati og velstand i partnerlandene.

2.2.12. Udvalget bemærker, at 10 % af EU's finansieringsramme forventes at blive afsat til at tackle de underliggende årsager til irregulær migration og tvangsfordrivelse og til at støtte migrationsstyring og -forvaltning, herunder beskyttelse af flygtninges og migranternes rettigheder inden for rammerne af denne forordnings mål. Udvalget benytter sig af denne lejlighed til at minde EU og dens medlemsstater om, at de skal overholde deres internationale forpligtelser med hensyn til migranter.

2.2.13. For så vidt angår den forømtalte planlægningsproces, anbefaler udvalget at anlægge en landespecifik tilgang til overvågningen og evalueringen af og rapporteringen om forordningens gennemførelse. En gruppering af foranstaltningerne og indikatorerne efter land vil bidrage til at kortlægge synergi og komplementaritet (eller manglen herpå) og deres overensstemmelse med de grundlæggende mål i EU's politikker.

2.2.14. Helt generelt vil udvalget opfordre Kommissionen til i alle tilfælde at sikre, at de relevante interessenter i partnerlande, herunder civilsamfundsorganisationer og lokale myndigheder, bliver behørigt hørt og har rettidig adgang til relevante oplysninger, så de kan spille en betydelig rolle ved udformningen, gennemførelsen og den hermed forbundne overvågning af programmerne.

2.2.15. Udvalget går ind for at anvende princippet om at leve op til sit ansvar på partnerlandene, og mener, at brug af partnerlandenes metoder til at implementere programmerne er den rette vej at gå. Det skal dog påpeges, at dette kun kan ske, hvis de rette betingelser er til stede, og såfremt der er troværdige garantier for, at disse metoder er effektive, pålidelige og uvildige.

2.2.16. Med hensyn til den geografiske programmering og etableringen af et særligt, skræddersyet samarbejde anbefaler udvalget, at Kommissionen ikke blot tager højde for nationale indikatorer, men også fokuserer på territorielt definerede lokalsamfund, som risikerer at blive overset. Land- og lokalsamfund, som er beliggende fjernt fra hovedstæder og byområder, befinder sig ofte i en yderst usikker og sårbar situation. De bør som de første synliggøres og tilgodeses i planlægningsprocessen.

2.2.17. Den geografiske programmering bør desuden tage højde for ikke-territoriale samfundsgrupper og lokalsamfund, som kan opleve alvorlige problemer, bl.a. unge, ældre, personer med handicap og andre grupper.

2.3. Baggrund for forslaget — det europæiske instrument for nuklear sikkerhed

2.3.1. Målet med det nye europæiske instrument for nuklear sikkerhed er at fremme etableringen af effektive nukleare sikkerhedsstandarder i tredjelande, jf. Euratomtraktatens artikel 206, med udgangspunkt i erfaringerne med nukleare sikkerhedsforanstaltninger i Euratomfællesskabet.

2.3.2. Målet med denne forordning er at supplere de samarbejdsforanstaltninger på det nukleare område, som finansieres inden for rammerne af [forordningen om instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde], især for at fremme et højt nukleart sikkerhedsniveau, strålingsbeskyttelse og gennemførelse af effektiv sikkerhedskontrol med nukleart materiale i tredjelande, idet der bygges på foranstaltningerne i fællesskabet, i overensstemmelse med bestemmelserne i denne forordning. Denne forordning tager især sigte på:

- a) fremme af en effektiv sikkerhedskultur på det nukleare område og gennemførelse af de højeste standarder for nuklear sikkerhed og strålingsbeskyttelse og løbende forbedring af den nukleare sikkerhed
- b) ansvarlig og sikker håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald, nedlukning af tidligere nukleare anlæg og installationer og oprydning
- c) indførelse af effektive sikkerhedskontrolsystemer.

2.3.3. Foranstaltninger, der finansieres som led i dette forslag, bør være i overensstemmelse med og supplere dem, der gennemføres som led i instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde, og omfatter nukleare aktiviteter, instrumentet til førtiltrædelsesbistand, afgørelsen om oversøiske lande og territorier, den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og den europæiske fredsfacilitet, som blev foreslået for nylyg, og som er uden for EU's budget.

2.3.4. EU's atomindustri opererer på et globalt marked med en værdi af 3 bio. EUR frem til 2050 og beskæftiger direkte en halv million mennesker. Der er 129 atomreaktorer i drift i 14 medlemsstater, og der planlægges nybygning af reaktorer i 10 af disse stater. EU har de mest avancerede juridisk bindende standarder for nuklear sikkerhed i verden, og de europæiske virksomheder er stærkt involveret i nukleart brændsel på verdensplan (pressemeldelse fra EØSU »EESC urges the EU to adopt a more comprehensive nuclear strategy (PINC)«, nr. 58/2016 af 22.9.2016).

2.4. Særlige bemærkninger

2.4.1. Udvalget ser positivt på forslaget, der tager form af en forordning, hvilket sikrer, at den anvendes ensartet, at den er bindende i sin helhed, og at den gælder umiddelbart. Unionen og fællesskabet kan supplere og er ansvarlige for at supplere medlemsstaternes foranstaltninger i tilfælde af potentielt farlige situationer eller særligt omkostningsfulde interventioner. Som det anføres i forslaget, er Unionen og fællesskabet på visse områder, hvor medlemsstaterne ikke er aktive, de vigtigste og sommetider eneste aktører, der kan gribe ind.

2.4.2. Efter atomulykken i Fukushima stod det soleklart, at problemerne og risiciene ved at bruge atomenergi er globale. På grund af sin enestående karakter er EU blandt de hovedansvarlige og mest ressourcerstærke aktører i den globale indsats for både nuklear sikkerhed og teknologier til ren energi.

2.4.3. Desværre beskæftiger forslaget sig ikke på strategisk og politisk plan med borgernes, civilsamfundets og erhvervslivets legitime krav om langsigtet planlægning af atomenergi. Det står ikke klart, hvordan EU vil anvende sine ressourcer til at tackle de store udfordringer ved atomenergi med hensyn til de voksende bekymringer og behovet for ren og økonomisk overkommelig energi i EU og verden.

2.4.4. Den Internationale Atomenergiorganisation spiller en central rolle og bør tage ansvar for at sikre gennemsigtighed og tidlig varsel i forbindelse med udviklingen af nye atomkraftværker i hele verden. EU bør samarbejde fuldt ud med de internationale institutioner om at fremme nuklear sikkerhed.

2.4.5. EU bør aktivt fremme de højeste standarder for nuklear sikkerhed og sørge for, at de mest avancerede europæiske procedurer, bedste praksis og teknologier fremmes verden over for derved at sikre, at nye anlæg og reaktorer lever op til sikkerhedskravene.

2.4.6. Det er nødvendigt med en fornyet indsats for at sikre, at eksisterende og planlagte anlæg i det europæiske nærrområde opererer med høje standarder for gennemsigtighed og sikkerhed. EØSU opfordrer indtrængende alle medlemsstater til at støtte dette mål og gøre nuklear sikkerhed til et centralt mål i de bilaterale og multilaterale forbindelser med partnerlandene.

2.4.7. EØSU mener fortsat, at Kommissionen ikke har formået at tage fat på de højaktuelle spørgsmål vedrørende atomkraftens konkurrencedygtighed, dens bidrag til forsyningssikkerheden, klimaforandringerne og CO₂-målene samt dens sikkerhed sideløbende med spørgsmål om gennemsigtighed og nødberedskab i sit forslag til et vejledende kerneenergi-program for Fællesskabet (PINC) om mål for og investeringer i atomproduktion ⁽²⁾.

2.4.8. Udvalget glæder sig over, at Kommissionen har til hensigt at sikre sammenhæng og komplementaritet med instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde, bl.a. ved hjælp af foranstaltninger på det nukleare område, som supplerer instrumentets overordnede mål, nemlig primært fredelig brug af atomenergi i overensstemmelse med politikken for udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde om sundhed, landbrug, industri og sociale projekter, der handler om at tackle konsekvenserne af en eventuel atomulykke. Det er dog ikke klart, hvordan denne hensigt skal gennemføres i praksis med det tilgængelige budget og de nuværende institutionelle rammer.

2.4.9. I betragtning af de store globale udfordringer forbundet med atomenergi og de mange atomkraftværker i det europæiske nærrområde anser udvalget den planlagte finansieringsramme på 300 mio. EUR i løbende priser til gennemførelse af denne forordning for perioden 2021-2027 for at være aldeles utilstrækkelig.

Bruxelles, den 12. december 2018.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om det vejledende kerneenergi-program, ordfører: Brian Curtis, vedtaget den 22. september 2016 (EUT C 487 af 28.12.2016, s. 104).